

אדר ב' התשע"ו

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

מצוות מילה וטומאת יולדת

לפרשת תזריע (על פי שיעור של הרב אלחנן סמט והרב אהרון ליכטנשטיין זצ"ל)

לשבעה ימים, כדי שהיולדת תטהר ביום השמיני שהוא יום ברית המילה.

ועוד: אולי יש למעשה המילה השפעה של טהרה, שמפחיתה גם את מספר הימים עד הטהרה הגמורה (- כניסה למקדש) כדי מחצה.

7. רב האי גאון:

לומר דאנו לא מקיימין מצוות כמו שנצטוו בני נח ולא כמו שנצטוו אברהם, אלא כמה שנצטוו משה רבנו. וכיוון שכך נצטוו משה רבנו, כך ראוי לעשות.

8. הרמב"ם בפירוש המשנה לחולין פ"ז מ"ו:

עתה צריך לדעת שכל מה שאנו נזהרים ממנו או עושים אותו היום, אין אנו עושים זאת אלא מפני ציווי ה' על ידי משה, לא מפני שה' ציווה בכך לנביאים שקדמוהו... אין אנו מלים בגלל שאברהם מל את עצמו ואנשי ביתו, אלא מפני שה' ציוונו על ידי משה להימול כמו שמל אברהם עליו השלום.

9. הרמב"ם במורה הנבוכים (חלק שלישי פרק מט):

והטעם שהמילה בשמיני, מפני שכל חי בזמן שנולד חלוש מאוד בתכלית לחותו, וכאילו הוא עד כה בבטן, עד עבור שבעה ימים, ואז נחשב מן היוצאים לאוויר העולם. הלא תראה כי גם בבהמות נקבע עניין זה (שמות כ"ב, כט) 'שבעת ימים יהיה עם אמו' וגו', וכאילו הוא לפני כן נפל. וכך באדם - אחר עבור שבעה נימול, ונעשה הדבר קצוב, ולא נתת דבריך לשיעורין.

10. מדרש דברים רבה ראש פרשת כי תצא:

ולמה התינוק נימול לשמונה ימים? שנתן הקב"ה רחמים עליו, להמתין לו עד שיהא בו כוחו. וכשם שרחמיו של הקב"ה על האדם, כך רחמיו על הבהמה. מנין? שנאמר (ויקרא כ"ב, כז) 'ומיום השמיני והלאה' וגו'.

11. ד"ר אילה אברהמוב 'בעיות הקרישה והדימום ביילוד והשלכותיהם על ביצוע המילה' בספר אסיא כרך ג עמ' 384-386:

ברית מילה היא פעולה כירורגית הזקוקה לשם ביצועה המוצלח למנגנון קרישה ומניעת דמם במצב תקין...

1. ויקרא י"ב, א'-ז':

וידבר ה' אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה תטמא: וביום השמיני ימול בשר ערלתו: ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה: ואם נקבה תלד וטמאה שבעים כנדתה ושלשים יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה: ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעלה ובן יונה או תר לחטאת אל פתח אהל מועד אל הפהן: והקריבו לפני ה' וכפר עליה וטהרה ממקדש דמיה זאת תורת היולדת לזכר או לנקבה...

2. מסכת שבת דף קלה ע"א וע"ב:

אמר רב אסי: כל שאמו טמאה לידה - נימול לשמונה. וכל שאין אמו טמאה לידה - אין נימול לשמונה. שנאמר: 'אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה וגו' וביום השמיני ימול בשר ערלתו'. אמר ליה אביי: דורות הראשונים יוכיחו, שאין אמו טמאה לידה, ונימול לשמונה! אמר ליה: ניתנה תורה ונתחדשה הלכה.

3. מסכת סנהדרין דף נט ע"ב:

והרי מילה שנאמרה לבני נח דכתיב (בראשית י"ז, ט) 'ואתה את בריתי תשמר', ונשנית בסיני 'וביום השמיני ימול'...? ההוא למישרי (- להתיר) שבת הוא דאתא: 'ביום' - ואפילו בשבת.

4. תלמוד הירושלמי, מסכת קידושין פרק א הלכה ז:

מצוות שהאב חייב לעשות לבנו - למולו...

למולו - 'ביום השמיני ימול בשר ערלתו'.

5. מסכת נידה דף לא ע"ב:

שאלו תלמידיו את ר' שמעון בן יוחי... ומפני מה אמרה תורה מילה לשמונה? - שלא יהו כולם שמחים (רש"י): שאוכלין ושותין בסעודה) ואביו ואמו עצבים (רש"י): שאסורין בתשמיש).

6. רד"צ הופמן (עמ' רנא):

הטעם שבלידת נקבה דרוש מספר כפול... אפשר שהתורה הפחיתה את מספר ימי הטומאה בלידת זכר עד

16. ויקרא ט"ו, י"ד-ט"ו :
 "וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח לוֹ שְׁתֵּי תְרִים אוֹ שְׁנֵי בָּנֵי יוֹנָה וּבָא לִפְנֵי ה' אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּתְּנֶם אֶל הַכֹּהֵן: וַעֲשֵׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חֲטָאת וְהָאֶחָד עֹלָה וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי ה' מֵאֲזֹבוּ..."
 17. ויקרא ט"ו, כ"ט-ל' :
 "וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִקַּח לֶה שְׁתֵּי תְרִים אוֹ שְׁנֵי בָּנֵי יוֹנָה וְהִבִּיֵאָה אוֹתָם אֶל הַכֹּהֵן אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת הָאֶחָד עֹלָה וּכְפָר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי ה' מֵאֲזֹבוּ טְמֵאתָה"
 18. ויקרא ט"ו ל"א :
 "וְהִזְרַתְּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטְמֵאתֶם וְלֹא יָמְתוּ בְּטְמֵאתֶם בְּטְמֵאִים אֶת מִשְׁכַּנִּי אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם"
 19. רמב"ם ספר המצוות מצות עשה צ"ו :
 "כי זה שנמנה כל מין ומין מן הטומאות מצות עשה אין ענינו שנהיה חייבין להטמא בטומאה ההיא ולא גם כן שנהיה אנחנו מוזהרין מהטמא בה ותהיה מצות לא תעשה ... וההטמא בעצמו רשות אם רצה יטמא ואם רצה לא יטמא... והמצוה הוא מה שנאמר לנו בדין זה שמי שנגע בזה נטמא ויהיה טמא ויתחייב לו מה שהתחייבו הטמאים לצאת חוץ למחנה שכינה ושלא יאכל קדש ושלא יגע בו..."
 20. הרמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ט"ז, ה"ט :
 "כשם שמותר לאכול חולין טמאים ולשתותן כך מותר לגרום טומאה לחולין שבא"י, ויש לו לטמא את החולין המתוקנין לכתחלה, וכן מותר לאדם ליגע בכל הטומאות ולהתטמא בהן"
 21. הרמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ט"ז ה"ח :
 "כל הכתוב בתורה ובדברי קבלה מהלכות הטומאות והטהרות אינו אלא לענין מקדש וקודשיו ותרומות ומעשר שני בלבד"
 22. הרמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ט"ו ה"י :
 "כל ישראל מוזהרין להיות טהורים בכל רגל מפני שהם נכונים ליכנס במקדש ולאכול קדשים"
 23. הרב אהרון ליכטנשטיין זצ"ל :
 לאומות העולם ישנם חיים "אפרוריים". אין להם עולם של קדושה, יש להם פחות מצוות ואפילו טומאה לא נהוגת בהם. לעומתם, לעם ישראל ניתנה אפשרות להגיע לרמות גבוהות של קדושה, ומסיבה זו יש להם הרבה יותר מצוות ורמת הערכים שלהם גבוהה יותר. אולם, הקב"ה לא נתן להם את כל זה "בחינם". המעלה שלהם תובעת מהם גם אחריות גדולה, וצורך להיזהר מאד לא לפגוע בקדושה שניתנה להם! הזכות להשתייך לעולם הטהרה והטומאה, גוררת אחריה גם מחויבות לשמירה על עולם הקודש. זהו פשר הקישור בן טומאה לקדושה שאותו אנו רואים לאורך ספר 'ויקרא'.

והנה התורה קבעה את ביצוע ברית המילה ביום השמיני לחיים. ואכן, יש גם טעם רפואי לקביעת ביצוע המילה בתאריך זה דווקא... תינוק נולד עם מנגנון קרישה תקין, זאת בגלל השירות הטוב שהוא מקבל מאמו, בצורת פקטורים של קרישה המועברים אליו דרך השליה... ברם תמיכה זו של האם נעלמת תוך 2-3 ימים, ומגיל 5-3 ימים כל תינוק - אף אם הוא בריא ובשל - סובל ממצב של חוסר גורמי הקרישה. פקטורים אלה... נוצרים בכבד, אך בימים הראשונים אחר הלידה אין הכבד בשל עדיין לפעילות זו... ולכן ברית מילה בגיל 3-6 ימים יכולה לגרום למותו של התינוק עקב דָּמָם מסיבי ללא יכולתו של התינוק להתגבר על הדמם הזה.... בגיל שמונה ימים קיימת כבר רמה מספקת של גורמי הקרישה, כך שהתינוק יכול לעמוד בהצלחה בביצוע הברית.

12. ר' דוד צבי הופמן בפירושו לספר ויקרא (עמ' רמט במהדורה העברית):

הפרקים הבאים עוסקים בכל אותם המקרים, שבהם יוצאת הטומאה מגופו של האדם. החמורה שבטומאות אלו היא טומאת הצרעת [שבה, ורק בה, משולח המצורע הטמא מכל שלושת המחנות, אף ממחנה ישראל], ולכאורה הייתה צריכה השורה של הטומאות להתחיל בטומאה זאת.

מכיוון שבן אדם מביא לאמו מיד ביציאתו לאוויר העולם את הטומאה... לכן חשבה התורה לנכון להתחיל את הסדר באותו סוג הטומאה אשר האדם גורם מיד בהיוולדו.

13. הרב סמט :

מהקדמתה של פרשת היולדת למדנו, כי מעגל חייו של האדם נע בתמידות בין טומאה לטהרה בתנועת מטוטלת שאין להימנע ממנה. בלא להיכנס לטעמי הטומאה בכלל, ולטעמה של טומאת יולדת בפרט, יש לומר שהזיהוי בין טומאה לרע' הוא פשטני ואינו מדויק כלל.

14. ויקרא י"א, מ"ג-מ"ה :

"אֵל תִּשְׁקְצוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל הַשְּׂרָץ הַשְּׂרָץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמְתֶם בָּם: כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדְּשִׁיתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל הַשְּׂרָץ הַרְמֵשׁ עַל הָאָרֶץ: כִּי אֲנִי ה' הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיֵּת לְכֶם לֵאמֹר לֹא-לֵהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי:"

15. ויקרא י"ד, י"א-י"ב :

"וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן הַמְטַהֵר אֶת הָאִישׁ הַמְטַהֵר וְאֹתָם לִפְנֵי ה' פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאַשֶׁם וְאֶת לֶג הַשְּׂמֹן וְהִנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי ה': וְשָׁחַט אֶת הַכֶּבֶשׂ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הַחֲטָאת וְאֶת הָעֹלָה בַּמָּקוֹם הַקָּדֵשׁ כִּי כַחֲטָאת הָאִשֶׁם הוּא לִכְהֵן קָדֵשׁ קְדוֹשִׁים הוּא"